

ОБЩИНА ВЪЛЧИ ДОЛ

тел. +359 5131/2315; Факс +359 5131/3450
п.к. 9280, гр. Вълчи дол, пл. "Христо Ботев" №1; e-mail: oba@valchidol.bg

ПРОГРАМА **за овладяване популацията на безстопанствените кучета** **на територията на Община Вълчи дол** **за периода 2026 – 2029 г.**

Приета с Решение № 747 от Протокол № 37 от 29.05.2026 г. на Общински съвет-Вълчи дол

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

II. ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

III. ЗАКОНОВА РАМКА

IV. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ДИНАМИКАТА НА ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

V. МЕТОДОЛОГИЯ И МЕРКИ ЗА ОВЛАДЯВАНЕ И КОНТРОЛ НА ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

VI. ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЪКОВОДСТВО, КООРДИНАЦИЯ, КОНТРОЛ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

VII. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

VIII. ПЕРИОД НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

IX. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

X. МОНИТОРИНГ НА СРЕДАТА, ЧРЕЗ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

XI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМАТА

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Проблемът с безстопанствените кучета на територията на община Вълчи дол е значим за гражданите и има многостранни измерения – здравни, социално-битови, икономически и екологични.

Овластяването на популацията на безстопанствените животни е научно обосновано регулиране, което позволява осъществяване на контрол и свеждане броя им до минимум.

Причините за наличието на безстопанствени кучета са от различен характер. Тяхната популация се формира от изоставени, изгубени, родени на улицата, както и от домашни кучета, оставени без надзор на обществени места. Безстопанствените кучета създават дискомфорт, предизвикан от шума, провокират страх сред гражданите. Водят до рискове за хора и други животни, създавайки опасност от пренасяне на заразни и паразитни болести, нападения, ухапвания, предизвикване на пътнотранспортни произшествия, както и замърсяване на околната среда. От друга страна те често са в не добро физиологично състояние, в резултат на болести, глад, студ, недостатъчни грижи и нехуманно отношение към тях.

Важен аспект за решаване проблема с безстопанствените кучета и рисковете, които той крие е да бъде повишен контролът върху спазването на задълженията при отглеждане на домашни кучета. Да се насърчават процесите на отговорно отглеждане на кучетата и тяхната кастрация. Необходимо е да се полагат адекватни грижи от собствениците на домашни кучета за издаване на паспорт от ветеринарен лекар, ваксинация, обезпаразитяване, регистрация чрез микрочип и въвеждане на данните в Интегрирана информационна система на БАБХ.

Националната програма за овластяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България въвежда интегриран, цялостен, дългосрочен подход на национално ниво, целящ управление на съществуващите популации от безстопанствени животни.

На основание чл. 40, ал. 1 от *Закона за защита на животните* (ЗЗЖ), програмата се основава на следните принципи:

- постигане на здравословна среда за гражданите на Република България и подобряване хуманното отношение към животните;
- управление и намаляване на популацията на безстопанствените кучета по ефективен начин, чрез масова кастрация.

В съответствие с разпоредбите на ЗЗЖ и *Националната програма за овластяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България*, общините трябва да разработват и прилагат Общински програми за овластяване популацията на безстопанствените кучета.

Общинската програма за овластяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Вълчи дол и планът за действие са изготвени в изпълнение на чл. 40, ал. 3 от *Закона за защита на животните* (ЗЗЖ), разпоредбите на *Закона за ветеринарномедицинската дейност* (ЗВМД), както и във връзка с изискванията поставени на България и на останалите страни, членки на Европейския съюз по отношение на грижата и хуманното отношение към животните.

Програмата се основава на принципите, заложи в *Закона за защита на животните* и на *Националната програма за овластяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България*, като същевременно набляга на характерните особености на региона и конкретни проблемни зони.

Положителните резултати от Програмата за овладяване популацията на безстопанствените кучета е прилагане на комплекс от мерки, при които усилията на общинската власт, ветеринарните специалисти, природозащитните организации и гражданите са насочени в една обща посока – намиране на хуманно и съвременно решение на проблема.

II. ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Вълчи дол за периода 2026 – 2029 г. цели постигане на здравословна среда за гражданите и гостите на общината, установяване на дългосрочни и ефективни мерки, които да доведат до овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на общината в съответствие с § 1, т. 12 от *Закона за защита на животните*.

От друга страна те са синхронизирани с изискванията на нормативната уредба на Република България и са съобразени с комплексните мерки, определени от Световната здравна организация.

Основна цел на програмата:

Установяване на ефективни мерки, които да доведат до овладяване на популацията а безстопанствените кучета на територията на Община Вълчи дол, чрез:

- прилагане на механизми за ефективен контрол и намаляване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Вълчи дол, предвидени в българското законодателство;
- прилагане на механизми за ефективен контрол на отглеждането, развъждането и търговията с кучета, предвидени в българското законодателство;
- повишаване културата на отглеждане на домашни кучета и насърчаване на тяхната кастрация и регистрация.

Задачи на програмата:

- овладяване броя на безстопанствените кучета до трайно изчезване на явлениято „безстопанствени кучета“, чрез анализиране, набелязване и въвеждане на мерки за отстраняване на причините водещи до възникване и увеличаване на популацията им;
- контрол върху отглеждането на домашни кучета, чрез идентификация, регистрация и въвеждане на данни за кучетата на територията на общината в Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ);
- регистрация на всички обекти за развъждане на кучета на територията на общината, съгласно изискванията на чл. 137 от *Закон за ветеринарномедицинската дейност* (ЗВД);
- масова кастрация на безстопанствените кучета на територията на общината;
- стимулиране на кастрацията на домашните кучета на територията на общината;
- стимулиране на осиновяването на безстопанствените кучета;
- повишаване на информираността и отговорността на гражданите при отглеждането, развъждането, обучението и търгуването на домашни кучета;
- засилване на обществения контрол и контрола на държавните органи при работата по овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на общината.

III. ЗАКОНОВА РАМКА

- ⇒ Закон за защита на животните;
- ⇒ Закон за ветеринарномедицинската дейност;
- ⇒ Национална програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета, приета с РМС № 136 от 14.03.2019 г.;
- ⇒ Наредба № 4 от 01.02.2021 г. за прилагане на Национална програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета;
- ⇒ Становище на Световната здравна организация;
- ⇒ Европейската конвенция за защита на животните.

IV. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ДИНАМИКАТА НА ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

Анализът на проблема с безстопанствените кучета на територията на общината показва, че причината за нарастващата им популация е безотговорното поведение на гражданите. Кучетата „се появяват“ на улицата и стават „Безстопанствени“, защото биват изоставени от своите стопани.

Собствениците на кучета не са достатъчно добре запознати с изискванията за отглеждане на тези животни по отношение на грижите, които следва да полагат за тях и първите срещнати трудности животното и/или неговото потомство е изоставено на улицата. Освен това не се спазват и най-елементарните нормативни изисквания при извеждане на кучето в градската среда и това не е от непознаване на законовите разпоредби, а от липса на правилно изградено мислене и нагласа в тази посока. Малко са хората, запознати с биологията на вида и които си дават реална сметка за това каква вреда може да нанесем с едно единствено изоставено на улицата куче.

Особено важно е да се осъзнае, че бездомните животни са плод на човешката безотговорност.

Много малък брой домашни кучета имат поставен чип и санитарен паспорт.

Съществуването на безстопанствени кучета се благоприятства също от хранителния ресурс, вода и подслон. Наблюдавани са случаи, в които кучетата се хранят с необработена храна или сурово месо и остатъци, което е допълнителна предпоставка за пренос на заразни болести и агресивно поведение на животните. При ухапване от неваксинирано куче, съществува риск за хората, тъй като безстопанствените кучета са преносители на болести, опасни за човека, например:

- Бруцелоза – предизвиква се от *Brucella canis*, патогенна за кучето и човека, инфекциозна болест. Протича хронично с възпалително-хиперпластични промени в лимфните възли, ремитиращо покачване на температурата, бактериемия, токсемия, ендометрити и аборти при женските животни и епидидимити и орхити при мъжките животни;

- Салмонела (паратиф) – това е една от най-често срещаните се инфекциозни болести по бозайниците. Салмонелозата е остра, подостра и хронична болест, придружена с бактерионосителство. Боледуват всички питомни и много диви животни, а също и хората. Кучетата се заразяват главно със замърсена храна и вода. Източник на инфекцията са болните и заразноносителите. Особена роля в разпространението на салмонелозата имат дивите гризачи. Салмоносителството, при които е най-силно изразено при сивия плъх и домашната мишка и

достига от 20 до 100%. Попаднали в храни, съдържащи месо, мляко, яйца, салмонелите са размножават и активизират и са в състояние да предизвикат хранителни токсикоинфекции. Животните отслабват и след 2-7 дни умират. При хроничната салмонелоза, която се проявява най-често при кучето, общото състояние може и да не е нарушено. Болестта продължава седмици и месеци. Животните губят от масата си, забавят развитието си, а понякога се появява и диария. Обикновено салмонелозата започва, като остра инфекция, преминава в хронична форма и завършва с оздравяване или животните остават заразноносител;

- Туберкулоза – специфична, хронична инфекциозна болест, която се характеризира и появата на туберкули (възелчета) в различни органи, които впоследствие калцифицират. Болестта е разпространена повсеместно и от нея заболяват почти всички видове животни и човекът;

- Бяс – остра заразна болест, към която се възприемчиви всички видове животни и човекът. Причинителят е вирус. Разпространява се от скитащи кучета, а в последно време и диви хищници. Заразяването става, чрез ухапване или попадане на вируса върху ранички, драскотини по кожата. Инкубационният период е до 60 дни;

- Токсоплазмоза – паразитно заболяване, с разнообразно протичане. Възприемчиви към болестта са всички диви и домашни животни. Токсоплазмозата е разпространена по цялото земно кълбо, както сред хората, така и сред животните. Цестодози (представители на сем. Taeniidae). Към разред Cyclophylloidea спадат по-голямата част от всички цестоди. Това са най-съвършените и най-специализираните панделковидни червеи, които паразитират предимно в топлокръвните животни – птици и бозайници: Ехинококоза; Дипилидиоза; Нематодози; Токсокароза;

- Кърлежово-преносимите инфекции /КПИ/ - Безстопанствените и скитащите кучета представляват един от основните резервоари на зараза за някои КПИ. Най-често срещаната, от които е Лаймската болест, Ерлихиозата, Бабезиозата. Това обстоятелство изисква системни мерки за контролиране на кучешката популация;

- Дерматомикози (трихофития, фавус, микроспория) – микротичните болести се наричат още дерматомикози, тъй като се предизвикват от гъбички и засягат кожата на почти всички видове бозайници, понякога и човека. Инкубационният период от 8 до 30 дни.

При паразитните заболявания тежестта на проблема се формира не от броя на регистрираните случаи на ехинококоза, а от локализацията на заболяването (черен дроб, бял дроб, мозък и др.) и тежката инвалидизация на човека, претърпял оперативна интервенция. Не са редки случаите и на рецидиви със засягане на същия или друг орган, вследствие особеностите на биологията на причинителя и епидемиологията на заболяването.

Характерът на епидемичния процес при паразитозите зависи от поддържането на инвазията на причинителя в кучето, в качеството му на резервоар, източник и гостоприемник, във възможността за разсейване на яйцата на паразитите и степента на контакта на човека с него.

Във връзка с динамиката на популацията на безстопанствените кучета в Националната програма за овладяване на популацията им е предвидено преброяване на територията на всяка община. Преброяването трябва да се извършва веднъж на две години в периода март–юни или септември–ноември и да започва с уведомление от Министъра на земеделието, храните и горите с определен от него срок. При преброяването трябва да се отчита по методика всяко куче, намиращо се на обществено място без видимо присъствие на собственик, като задължително се отчита приблизителната възраст, пол, видимо здравословно състояние и наличието или липсата на видима маркировка за извършена кастрация. Методиката е подробно

описана в *Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България*. Преброяването завършва със съставянето на протокол, който се изпраща в съответната община и Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ).

V. МЕТОДОЛОГИЯ И МЕРКИ ЗА ОВЛАДЯВАНЕ И КОНТРОЛ НА ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

1. Методология

Успешната практика налага прилагането на регламентирания от *Закона за защита на животните* метод за кастрация на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места до блокиране на раждаемостта – ограничаване на капацитета на средата само със стерилни животни.

Според препоръките на Световната здравна организация, масовата кастрация, ваксинацията срещу бяс, обезпаразитяване и връщане по местата на залавяне на обработените животни са единственият ефективен начин за намаляване на възпроизводството на безстопанствените кучета. Във връзка с това Общинската програма предвижда кастрация на такъв брой животни, който ще доведе до постигане на максимално ниво кастрирани животни от общата популация на безстопанствените кучета в общината.

Кастрирането на кучетата има и своите здравни и социални предимства:

- предпазва животните от редица заболявания, в т. ч. и от злокачествени тумори, мастити, полови инфекции с което се удължава продължителността на живота им;
- успокоява животното и прави характера му по-социален;
- предпазва мъжките животни от бягство, изгубване и нежелани травми.

Действащото законодателство от своя страна насърчава кастрацията на домашните кучета, като техните собственици са освободени от „такса за притежаване на куче“, съгласно разпоредбите на чл. 175, ал. 1 и ал. 2, т. 5 от ЗВМД.

Подходът за овладяване популацията на безстопанствените кучета, заложен в ЗЗЖ включва тяхното залавяне, кастрация и връщане по места, чиято цел е да бъде спрян цикличният процес по запълване на свободните места. Кастрирането на кучетата и връщането им по местата, от които са заловени няма да позволи освобождаване на ниши, защото те ще бъдат запълнени с животни, които не се възпроизвеждат, т. е. ще се блокира раждаемостта. Като цяло безстопанствените животни са социален проблем, създаден от хората и именно, поради тази причина не трябва неговото решаване да се приема, като задача единствено на общината.

Администрацията трябва да бъде водеща страна, но не и единствената. Необходимо е да се привлекат, като отговорни изпълнители на мерките и практикуващите ветеринарни лекари, НПО и всички граждани.

2. Мерки

Мерките по овладяване популацията на безстопанствените кучета за община Вълчи дол се осъществяват от организация/фирма/НПО/дружество с кое/ято общинта сключи договор или от Община Вълчи дол.

Провеждане на акции и кампании относно задълженията на гражданите и стопаните на домашни любимци. Прилагането на мерки и контрол на изпълнението им.

Въвеждане и прилагане на контрол, а при необходимост и санкции върху продажбата на домашни любимци от частни лица, съвместно със съответните контролни органи.

2.1. Залавяне на уличните кучета:

Екипите за залавяне на безстопанствените животни се ръководят и контролират ветеринарния лекар на организацията с която общината има сключен договор, съгласно изискванията на чл. 9, ал. 3 от *Наредба № 4 от 1.02.2021 г. за прилагане на националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност.*

Животните са превозват със специално оборудвани и обозначени транспортни средства, с добра вентилация.

Залавянето се осъществява по хуманен начин и при необходимост, чрез изстрелване на упойка под формата на упойващи стрели от специализирана пушка за дистанционна упойка.

Всяка проведена акция по залавянето на кучетата се отразява в Регистър на заловените и кастрирани кучета на Община Вълчи дол, в който се отбелязва датата, мястото, броя на заловените животни (кучета), пол, цвят, особени белези, приблизително тегло.

2.2. Кастрация и др.:

След залавянето на безстопанствените животни се извършва първичен преглед от ветеринарния лекар. На кастрация се подлагат само здрави кучета. Тази манипулация се прави след поставяне на обща анестезия. Ден преди кастрацията, животните не трябва да се хранят. След оперативната намеса се провежда антибиотично лечение (при необходимост).

2.3. Поставяне на трайна маркировка с цел регистрация, идентификация и избягване на повторно залавяне.

- за целта се поставят пластмасови ушни марки (с поредни номера) на дясното ухо на кучетата и инжектируем транспондер /чип/.

2.4. Обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, издаване на надлежно попълнени ветеринарно – медицински паспорти за лицата, които осиновяват животните.

2.5. Връщане по места на неагресивни и здрави животни. След извършването на гореописаните манипулации, връщането по места от където са взети кучетата се извършва от екипа на организацията, което се удостоверява с транспортен документ и/или констативен протокол в присъствието на подателите на сигналите.

2.6. Евтаназия:

Доказано злонравни, болни от неизлечими заболявания, причиняващи им болка и страдание животни подлежат на евтаназия. Евтаназия се допуска при условията от *Закона за ветеринарномедицинската дейност* след поставяне на диагноза при клиничен преглед.

2.7. Задомяване/осиновяване на безстопанствени кучета.

2.8. Регистрация на домашните кучета и популяризиране на ползите от кастрацията им.

2.9. Контрол върху изискванията за отглеждане на домашни кучета.

2.10. Информационни кампании.

VI. ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЪКОВОДСТВО, КООРДИНАЦИЯ, КОНТРОЛ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Ръководство:

Кметът на общината ръководи изпълнението на програмата и плана по чл. 40, ал. 3 от *Закона за защита на животните.*

2. Координация:

На местно ниво координацията се осъществява, чрез взаимодействие между Кмета на общината, Областната дирекция по безопасност на храните, областната колегия към Българския ветеринарен съюз и организациите за защита на животните.

На национално ниво координацията се осъществява, чрез взаимодействие между Министерство на земеделието, храните и горите, Българска агенция по безопасност на храните, Министерство на здравеопазването, Национално сдружение на общините в Република България, Български ветеринарен съюз и Организации за защита на животните.

3. Контрол по изпълнението:

Контролът по изпълнение на Общинската програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на община Вълчи дол и планът по чл. 40, ал. 3 от ЗЗЖ се осъществява от Министъра на земеделието, храните и горите, чрез Българската агенция по безопасност на храните.

4. Участници в програмата:

Общински съвет:

1. Предвижда средства за изпълнение на програмата, както и средства за последващ контрол.
2. При заседания на Общински съвет–Вълчи дол по въпроси, касаещи Програмата може да се включат представители на ОДБХ–Варна и НПО.
3. Актуализация на Програмата и съответния бюджет, въз основа на годишния отчет на Кмета.

Общинска администрация:

1. Поддържа регистър на кучетата – компаньони по чл. 174 от ЗВМД и регистър по чл. 54 от ЗЗЖ.
2. Организира дейностите по изпълнение на Програмата.
3. Осигурява контрол за спазване на хуманното отношение към животните, съгласно изискванията на ЗЗЖ.
4. Разглежда жалби и сигнали, свързани с безстопанствените кучета.
5. Извършва проверка на сигналите и жалбите и предприема необходимите мерки.
6. Организира кампании за намиране на собственици на кучета, за хуманно отношение към животните и популяризиране на Програмата за намаляване на популацията.

Организации за защита на животните:

1. Съдействат при решаване на проблеми в сферата на защита на животните и хуманно отношение към тях, като посочват свои представители за работата между общината, неправителствените организации за защита на животните и гражданите.
2. Съдействат в разрешаването на проблемите, потвърдени от проверките на постъпилите сигнали;
3. Осигуряват по възможност финансова помощ.
4. Организируют и провеждат кампании за намиране на собственици на кучета.
5. Участват в съвместни кампании за намиране собственици на кучета.

VII. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Източници на финансиране и обезпечаване на *Програмата за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Вълчи дол*, съгласно чл. 40б от ЗЗЖ са от:

- държавния бюджет;
- общинския бюджет;
- дарения от физически и юридически лица;

- международни програми и проекти.

Допълнителен източник на средства могат да бъдат постъпилите средства от глоби по наказателни постановления, наложени по актове за установено административно нарушение по ЗВД.

VIII. ПЕРИОД НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Периодът на действие на настоящата програма е от приемането ѝ през 2026 г. до края на 2029 г. или до приемането на нова Национална програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета.

В този период програмата може да бъде допълнена или изменяна по реда на нейното приемане – с Решение на Общински съвет-Вълчи дол.

IX. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

С прилагането на Общинската програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Вълчи дол се очакват следните резултати:

1. Качествени промени:

Вследствие от изпълнение на мерките по програмата и извършваната ежегодна ветеринарномедицинска обработка на безстопанствените кучета се очаква да бъдат постигнати следните резултати:

- постепенно намаляване на популацията на безстопанствените кучета;
- мониторинг върху популацията на безстопанствените кучета;
- намаляване на рисковете от разпространението на заболявания, пренасяни от безстопанствените кучета;
- намаляване на социалното напрежение и повишаване на безопасността на гражданите.

2. Количествени резултати:

- увеличаване на броя на регистрираните домашни кучета;
- повишаване на приходите от такса куче по чл. 175 от ЗВД и *Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Вълчи дол.*
- увеличаване на информираността, отговорността и активността на гражданите при отглеждане на домашни кучета.

X. МОНИТОРИНГ НА СРЕДАТА, ЧРЕЗ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Мониторингът ще се осъществява по следните индикатори:

1. Брой на безстопанствените кучета:

- заловени;
- маркирани;
- кастрирани;
- ваксинирани;
- обезпаразитени;
- върнати по места;
- осиновени;
- евтаназирани;
- умрели.

2. Брой на домашните кучета:

- регистрирани;
- кастрирани.

3. Брой извършени проверки, както и:

- подадени сигнали, молби и жалби;
- констатираны нарушения;
- дадени предписания;
- съставени актове за установяване на административни нарушения и наказателни постановления.

XI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМАТА

Планът за действие по изпълнение на програмата за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Вълчи дол е Приложение № 1 към програмата.

Програмата за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Вълчи дол за периода 2026 - 2029 г. е приета с Решение № 747 на ОбС-Вълчи дол по Протокол № 37 от 29.05.2026 г. и влиза в сила в четиринадесетдневен срок след нейното приемане.